

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Thomae Młodzianowski, Polonie, Societatis Jesu,
Prælectionum Theologicarum Tomus ...**

De Metaphysica, Logica, Octo Libris Physicorum, Generatione, Corruptione
Et Anima

Młodzianowski, Tomasz
Moguntiae Et Dantisci, 1682

Difficultas I. Sn defacto dentur formæ substantiales?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95667](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95667)

DISPUTATIO IV.

De Principio intrinseco, quod est forma?

Prius essentiam, deinde existentiam, tum divisiones, & alia formæ prædicata, considerabimus. Demum agemus de illa, prout habet rationem causæ. *Sic:*

QUÆSTIO I.

De Essentia Formæ.

Definitur Aristoteles 2. Physic. tex. 28. formam. Est *Ratio quod quid erat esse*. Appellatur forma ratio quod quid, non verò ipsum quod quid, ut ostendatur, non solum formam esse totam substantiam rei, sed etiam materiam ad substantiam rei pertinere; est tamen ratio quod quid, scilicet primum quid, specificativum, & distinctivum ejusdem. Dicitur quod quid erat, non verò quod quid est, ut ostendatur etiam in statu essentia, qui ratione præcedit statum existentia, convenire composito formam.

Huic definitioni Recentiores suas formæ definitiones accommodarunt. Suarez eam definit: Forma substantialis est substantia simplex & incompleta, quæ velut actus materiæ, cum ea constituit essentiam substantiæ compositæ. In idem recidit definitio Conimbr. Arriag. Pontii.

Mastrius dicit, illam esse actum primum Materiæ, unum per se cum ea constituentem. Brevius sic definitur. *Quod sit actus substantialis materiæ, vel actus materiæ, cum illa constituens unum per se substantiale*. Quod bene definiatur sic forma, leges bonæ definitionis ostendunt. Quod autem melius, vel inde colligitur, quia in illa Suar. definitione genus nimis remotum assumitur, nempe ratio substantiæ incompleta, quod ipsum alio genere propinquiori restringitur, nempe ratione actus, quæ ei cum formis accidentalibus communis. Et sicut non satis commodè quis ita definiret hominem, est substantia quæ est animal rationale, ubi ly substantia, quæ est genus alio genere, nempe animali restringitur, sic nec etiam dicta formæ definitio, commodè procedet.

Si quis veller tradere definitionem formæ, ut sit quibuscunque sive substantialibus, sive accidentalibus communem formis, imò etiam

actibus, qui appellantur formæ accidentales, bene diceret: formam esse actum subiecti, ita ut forma substantialis sit actus substantialis materiæ, forma autem accidentalis, sit actus accidentalis materiæ. Ei verò, qui ignoraret quid sit hoc ipsum ly substantiale, & hoc ipsum ly accidentale, per prius notificandum esset, quid sit substantia, quid accidens: ad eum planè modum, quo si quis ignoraret, quid sit animal, & quid rationale, antequam illi definiret hominem, deberes notificare quid animal, quid rationale: & sicut non sequitur, hanc definitionem hominis esse malam, sic nec sequetur præsentem esse malam, licet utrobique debeat præcedere notitia Terminorum.

Primo essentialis conceptus formæ proportionaliter ad primo essentialem conceptum materiæ formari debet. Quod sit actus substantialis materiæ radicaliter acceptus, probationes & defensiones ex dictis de materia peruntur.

QUÆSTIO II.

De Existentia Formæ.

Veteres Philosophi negabant dari formas substantiales; alii censebant eas præexistere actu in materia, antequam educantur ex illa, vel illi uniantur. Habent & alios errores, quos alii refutant: magis disputabilia attingemus.

DIFFICULTAS I.

An de facto dentur formæ Substantiales.

Dicendum est *Dari*. Ita Schola Aristotelica & Christiana.

PROBAT primò Suar. disp. 15. sect. 1. num. 6. Formæ substantiales non implicant contradictionem. Tum quia nulla ostendi potest. Tum quia si formæ substantiales, hoc est actus substantiales incompleti repugnarent, repugnarent vel ex eo, quia actus sunt; vel ex eo, quia substantiales.

stantiales sunt; vel ex eo, quia ratio actus & ratio substantialis secum conjungi non possunt: sed nihil horum est, non primum, qui admittunt illi, actus, saltem accidentales, ex quo apparet rationem actus non repugnare; non secundum, quia apud illos, saltem materia Deus & Angeli sunt quid substantiale: Ergo ex ratione substantialis non repugnat formæ. Neque etiam ex conjunctione horum duorum. Tum quia in actu nullum est prædicatum, quod excludat rationem substantialis: Tum quia ratio substantialis potest conjungi cum potentia in Materia: Ergo poterit conjungi & cum actu. *Hæc ratio probat possibilitatem formæ, non existentiam, hinc aliter ex eodem.*

PROBATUR secundò. Si non dantur formæ substantiales, aqua calefacta intensè, vel potest se ab intrinseco reducere ad pristinum frigus, vel non potest se reducere ab intrinseco ad pristinum frigus: neutrum dici potest: Ergo dantur formæ substantiales. Minor probatur. Si potest se ab intrinseco reducere ad pristinum frigus, ergo dantur formæ substantiales, nam hæc ab intrinseco reductio non potest referri in materiam, cui æquè bonum est frigus ac calor: ergo debet referri in formam substantialem, non enim aliquid aliud assignari potest; si non potest se reducere ab intrinseco ad pristinum frigus, ergo neque se reducat ad pristinum frigus, non enim habebit principium istius reductionis: dicere autem, quod se aqua non reducat ad pristinum frigus, est loqui contra experientiam.

RESPONDERI posset primò. Aquam reducere se ab extrinseco ad pristinum frigus, Deo scilicet non pergente ulterius conservare calorem, qui etiam ex se defectibilis qualitas est:

CONTRA est; Concedamus suapte spontè deficere calorem, defectumque concursus divini conservativi reduci ad exigentiam naturalem ipsiusmet caloris, non habentis jus ad ulterius conservari, cuius etiam simile quid habetur in sono, redit difficultas, unde redeat pristinum frigus, quid illud emanet, & cætera similia.

RESPONDERI potest secundò. In partibus aquæ calefactæ, semper manere intensum frigus, ab illisque partibus reliquas frigeri.

CONTRA. Tum quia experimur totam aquam calefieri, quacunque parte tangatur. Tum quia de illis ipsis ipsis, quæ frigus continent, redit difficultas, possuntne calefieri vel non: si non, cur? Si possunt calefieri per quid reducat se aqua ad frigus. Neque valet, si recurrat ad Deum restituentem frigus, hoc enim deberet facere miraculosè, quia ad nullius naturalis rei exigentiam.

RESPONDETUR tertio. Dari qualitatem quandam superioris rationis, virtute continen-

tem primas qualitates sensibiles, vi cuius reducit se aqua ad pristinum frigus.

CONTRA. Quia si virtute continet omnes, debet esse indifferens ad has vel illas producendas: hinc si non datur Forma substantialis, quid erit exigitivum, ut in aqua producat frigus. Deinde, vel illa qualitas excludit formam substantialem, vel non excludit: si non excludit, si ne necessitate ponitur, cum id sola forma substantialis præstare possit; si excludit, erit ipsamet forma substantialis, adeoque illam non excludet, quia illa qualitas erit primus actus materię, complens illam per se in ratione aquæ, & in ratione se reducens ad suas proprietates. Quando verò in Eucharistia species calefactæ vini reducunt se ad pristinum frigus, hoc referri debet in decretum Dei, volentis concurrere ad has reductiones, ob celandum mysterium. Respicit hoc argumentum, quod interdum ita fiat alteratio, ut non possit se res restituere in pristinum statum, interdum autem potest, quæ diversitas non in aliud vel dictis referri potest, quam in remanentem vel recedentem formam substantialem.

CONFIRMATUR ex Arriaga, in Eucharistia perit tota substantia panis, & manent accidentia; ergo apparet accidentia non esse partes substantiæ panis. Et certè, si sola materia est substantia panis etiam lapis, qui eandem specie materiam habet, erit panis; & rursus, cum in Eucharistia sit materia prima Christi. Ergo si panis est non nisi materia cum talibus accidentibus, sequeretur quod illic maneret panis.

RESPONDEBIS primò ex Pontio, non manere illic omnia accidentia, quæ cum materia dicuntur panis, & manere sola accidentia sensibilia.

CONTRA. Quia hoc est mera divinatio, & quidem non conformis phrasi Patrum, qui si sensissent etiam accidentia illic perire, dixissent non solum substantiam, sed & accidentia panis illic perire, non nisi ignobilioribus manentibus, quia non potentibus constituere panem.

PROBATUR tertio conclusio: posito, quod non darentur formæ substantiales, equus & planta vel differunt substantialiter, vel non differunt substantialiter: si differunt substantialiter, ergo differunt formam, nam utrique materia est communis; si non differunt substantialiter, ergo neque homo & planta differunt substantialiter; hæc autem duò differre si neges, sic ulterius probabitur. Homo comparatus ad plantam, vel habet radicem primam, ratione cuius exigit non nisi hæc accidentia, quæ prima radix addita materię in homine, constituat hominem; vel non habet: Si non habet, ergo tam bene negans formam substantialem posset esse homo, quam non esse, sed esse bos, siquidem nullam habet exigentiam & radicem, ratione cuius

cujus hæc accidentia exigat, quæ radix constituat hominem; quod si est exigentia & radix prima, ratione cujus debentur materiæ, quæ est in homine, non nisi hæc accidentia. Ergo datur forma substantialis; hæc enim exigentia non est referenda in materiam, nam hæc v.g. in planta non exigit accidentia hominis, utpote subiectum primum omnium, nec item est referenda in formam aliquam accidentalem, nos enim nomine formæ substantialis, non aliud intelligimus, quam primam radicem proprietatum, huic in specie enti debitum, quæ addita materiæ constituat hoc in specie compositum: Ergo si tu admittis talem radicem, admittis formam substantialem. Denique suppono oppositum, sentientem habere definitionem formæ substantialis, scit enim quid neget dari, & quamcunque tradiderit legitimam, ea ostenditur, convenire huic radici, darique talem formam: cumque accidens non posset esse prima radix & exigentia accidentium, v.g. hominis & plantæ, nam substantiale est homini, esse hominem; substantiale item est plantæ, esse plantam: ergo cum in hac ratione substantiali constitutur homo & planta hac radice, radix hæc substantialis esse debet: positoque, quod nomine substantialis veniat id, quod primo intenditur à natura, cum in generatione, v.g. ignis, primo intendatur ista radix, utpote quam præsupposita materiæ, consequuntur reliqua: ergo illa radix substantialis erit, adeoque forma substantialis erit, adeoque forma substantialis.

Obijciuntur primò. Aristoteles 2. de Generatione tex. 7. primas qualitates activas, ait esse elementorum differentias.

RESPONDETUR. Elementa in quantum sensibilia sunt, differunt non nisi per primas qualitates: sed si sumantur secundum quod constituta sunt, radicemque important talium qualitatum, alio different, nempe forma substantiali; quando verò 7. Metaph. Tex. 8. docet, solam materiam esse substantiam, cætera affectiones substantiæ, hoc tantum voluit, quod permanente eadem materia, nunc hæc, nunc illæ adveniant formæ, incorruptæ manente materia. Item quando 8. Metaph. tex. 18. ait: ex materia & forma fieri unum, sicut ex cera figura, non facit in hoc proportionem, quasi ita debeant esse ex diversis prædicamentis, sicut cera & figura, sed ponit in hoc proportionem, quod sicut cera est subiectum figuræ, ita materia & forma.

Obijciuntur secundò. Si forma substantialis daretur, & esset substantialis, & non esset: esset, ut supponitur, non esset, ut probatur; quia ita esset in materia prima, ut simul dicat dependentiam in esse, & in fieri à materia, (intelligendo id saltem de forma materiali) non minus, quam accidens, v.g. calor ab igne. Unde à pari formatur argumentum: calor respectu ignis est ac-

cidens; ergo & quæcunque forma materialis, respectu materiæ, est accidens.

RESPONDERI potest ex Suarez. Formam materialem, dicere quidem dependentiam à materia, non esse tamen accidentalem; nec ita se habere ad materiam, sicut calor ad ignem, quia calor comparatus ad ignem, est in illo per inhesionem, forma per informationem; non enim ignis & calor sunt in eodem prædicamento, sicut forma plantæ & materia: Forma enim est illud, quod in ratione talis in specie compositi materiam complet. Ergo est quid substantiale; nihil enim per formam substantialem intelligitur, nisi tale completivum: deinde calor comparatus ad ignem, non est prima radix passionum igni debitum, est autem ex dictis talis radix forma materialis.

Obijciuntur tertio. Quod est substantiale, debet esse per se stans; quod est per se stans, non recipitur in alio: Formæ autem materiales, recipiuntur in subiecto.

RESPONDETUR Communiter, quod repugnet esse aliquid per se stans, & tamen esse in alio, tanquam in subiecto inhesionis, sed non repugnat esse aliquid per se stans, & tamen in alio, tanquam in subiecto informationis. Aliiter idem solvi potest, quod id, quod est substantiale, & per se stans completum, non possit esse in alio, secus, quod est incompletum, & per modum actus. Unde ulterius, non potest ignis sufficienter intelligi in suo esse constitutus, si cogitetur materia habens perfectum calorem, cum siccitate conjunctum, quia si ignis substantialiter esset non nisi materia cum accidentibus, non differret substantialiter ab aliis, ut probatum supra, quia autem cogitabilis est legitime modus differendi substantialiter, is intervenit inter ignem v. g. & aquam.

Obijciuntur quarto. Totum fundamentum adstruendarum formarum substantialium est, operationes unius, v. g. compositi, quæ non sunt in alio composito, hoc non arguit formam substantialem: Tum quia alias sicut multæ sunt operationes compositi unius, ita deberent esse multæ substantiales: Tum quia in exsiccatis plantis manent illarum operationes, & tamen non manet forma substantialis.

RESPONDET Mastrius: Multitudinem operationum in uno composito, arguere unitatem formæ, eò, quod forma, quæ perfectior est, eo quod forma, quæ perfectior est, eo sit illimitatior ad operandum, quamvis diversitas operationum in diversis subiectis, arguat multipliciter, eo quod arguat diversam radicem, & exigentiam talium operationum; In plantis exsiccatis non manet forma vegetativa, manet forma mixti, quam sequuntur illæ virtutes activæ; & licet agnoscamus dari formas substantiales, quæ inter se habent magnam affinitatem, v. g. formam sulphuris, cum forma ignis, non seque-

sequetur tamen inde, formas illas substantiales, quæ sunt principia talium actionum, esse principia directa corruptionis sui, quantumvis sint principium indirectum, quatenus deponendo talia accidentia, v. g. sulphur, quæ formæ ejus debentur, approximatio igne cedere debeat. Deinde non quidem ex varietate operationum, sed ex substantiali differentia, exigentiaque talis constitutionis accidentium, colligimus existentiam formarum substantialium. Sed etiam hoc posito, nihil evincitur, quia multitudo operationum ostendit multitudinem formarum, si sint operationes, quas ad eandem formam revocare sit impossibile; secus si possint ad eandem formam revocari, non enim sunt multiplicanda entia sine necessitate, recedente forma vegetatorum manent, vel formæ substantiales partiales, vel Forma, quam appellant cadaveream, connectunturque tunc accidentia cum illa forma.

Obijcitur quintò. Si darentur formæ substantiales, non possent intelligi rerum transformationes, nisi aliquid ex nihilo fieret, quod naturaliter esse non potest. Sequela probatur: Formæ, in rerum mutationibus, vel præexistunt in materia, vel non præexistunt: si præexistunt. Ergo nihil de novo generatur; si non præexistunt, ergo de nihilo producuntur.

RESPONDETUR. Generationem hominis intelligi non posse, nisi aliquid fiat; sed quia de aliis formis retorqueri potest argumentum, quomodo si calor non præexistat in ligno, neque enim illud comburit, producatur in ligno, sine creatione, suffecerit dicere, quod id, quod non præexistit in subjecto, de nihilo producatur sui, sed non de nihilo subjecti, hoc est, non sine concursu causæ materialis, cum tamen id sit necessarium ad creationem. De quo sequenti difficultate.

DIFFICULTAS II.

Præexistuntne Formæ substantiales in Materia?

DICENDUM est primò. *Non præexistere formas in Materia*, ita Schola Peripatetica, contra Anaxagoram & quosdam veteres.

PROBATUR primò Conclusio ex Hurtado. Si præxisterent Formæ in materia, daretur infinitum actu, quod non conceditur, de quo infra. Sequela probatur: darentur actus tot formæ, quot sunt possibiles, sunt autem possibiles infinitæ.

PROBATUR secundò ex Oviedo. Non est explicabile, quid sit in Anaxagora apparere, v. g.

Formam hominis, & non apparere Formam Leonis, si hæc omnes formæ actu præexistunt in Materia Anaxagoræ, sequeturque Anaxagoram esse Leonem, quamvis non appareat Leo: quia esse Leonem, est esse materiam formam, & unionem horum, quæ omnia habentur ante apparentiam, quia per illam apparentiam nihil de novo incipit esse, ut ille universaliter affirmat. Rursus, quando dicit incipere apparentiam formæ Leonis, cum illa apparentia non præcesserit, incipit esse, ergo tunc primò producitur, ergo ex nihilo, quia nihil præcesserat illius: & sicut propter hoc argumentum assererat, præexistere formas in Materia; ita propter idem, asserere debet, etiam semper apparere omnes, quod tamen negat.

PROBATUR tertio. Formæ istæ, vel omnes præexistunt in unaquaque parte materiæ, vel non præexistunt omnes: si non præexistunt omnes in unaquaque parte Materiæ, ergo non respectu omnium formarum illa Materia est potentia, siquidem, si illas formas subiectare posset, jam illæ præxisterent, ergo ulterius esset specie distincta ab alia parte Materiæ, esset enim determinata non nisi ad has formas, ergo ulterius venire posset ad talem stipulam, quæ non possit igniri, etiam in mediis flammis, eo quod non præexistat forma ignis in illa stipula; si verò præexistunt omnes in unaquaque parte Materiæ, ergo tot in una, quot in omnibus reliquis, siquidem in una parte Materiæ omnes formæ inducibiles sunt, quæ sunt inducibiles in omnes alias, ergo ulterius una eademque præexistens forma, est naturaliter in pluribus locis, nempe in omnibus partibus Materiæ, in omnibus enim partibus Materiæ educibilis est, ergo ulterius ante ignitionem stipulæ est & forma ignis, & forma stipulæ, adeoque stipula & ignis, & cum in materiam aquæ possit induci forma ignis, jamque præexistat, erit aqua summè calida, & summè frigida, summè humida, & summè sicca.

DICENDUM est secundò. *Non præexistere formas in Materia, ratione esse alicujus inchoati & imperfecti.*

PROBAT primò Suar. Disp. 18. Sec. 2. n. 5. illud quod tu dicis præexistere formæ, non est ipsa entitas Materiæ, sed est entitas formæ, tunc de illa entitate quæro, illa entitas, vel est substantia, vel accidens: si est accidens, ergo non potest esse inchoatio, nam inchoatio Formæ substantialis, debet & ipsa esse substantialis, non enim ejus, sed aliûs ab illa, utpote non substantialis esset inchoatio. Rursus si illa inchoatio est accidentaliter, ergo per te forma substantialis debet fieri ex nihilo, quia hoc, in quo præxisteret Forma substantialis, dicitur, est accidens, quod non est entitas substantialis For-